

Улаанбаатар: ӨНӨӨДӨР

Өдөр -10
Шөнө -22

УЛС ТӨР

Д.ХАЯНХЯРВАА: СОНГУУЛИЙН ДАРАА ТӨРИЙН АЛБА ТОГТВОРГУЙ БОЛЖ БАЙНА

II нүүрт

ОНЦЛОХ ХУУДАС

ТАХАРЫН АЛБА БАЙСАН БОЛ...

V нүүрт

Дугаарын **60** мөр

ҮЗЭЛ БОДОЛ

Ашгүй, НӨАТ-ыг зах руу чиглүүлэх нь

ЮУ ҮЗҮҮЛЭХЭЭ Ч МЭДДЭГГҮЙ

Н.ПУНЦАГ

НӨАТ-ын хууль гаргаж, иргэд баримтаа бүртгүүлэн сугалаанд оролцож, хоёр хувийн буцаалтаа эргүүлж авна гэж ярьж байхад харлуулж ярьж байсан хүн дөөнгүй бий. Тэр дундаа улстөрчид. Гэтэл өнгөрсөн 2016 оны тоо баримт энэ хууль ямар үр дүнтэй, хэрэгтэй байсныг гэрчилнэ. Тухайлбал, өнгөрсөн онд татварын төлөвлөгөө давж биелсэн. Өмнө нь НӨАТ хэзээ ч төлөвлөгөөндөө хүрч биелж байгаагүй юм билээ. Харин 2016 онд 100 хувь давж биелсэн. Улсын төсөвт татвараас нэг их наяд 560 тэрбум төгрөг орсны 35 хувь буюу 555 нь НӨАТ-аас орсон мөнгө байх жишээтэй. Дээрээс нь өнгөрсөн онд НӨАТ төлөгчөөр 2708 аж ахуйн нэгж бүртгүүлсэн байгаа юм.

Үргэлжлэл нь III нүүрт

Гэрэл зургийг Г.АРГУУЖИН

Н.ПУНЦАГБОЛД

Монголын эдийн засаг тэр чигээрээ уул уурхай дээр л тогтож байгаа. Уул уурхай зогсонги байдалд ороод, дэлхийн зах зээлд дээрнүүрс, зэс, бусад байгалийн баялгийн үнэ жаахан буурчихаар л Монгол Улсын эдийн засаг элгээрээ мөлхдөг. Уг нь Монгол хөдөө аж ахуйн орон. Нэг хүнд ногдох газар нутгийнхаа тоогоор дэлхийд тэргүүлдэг, 60 сая малтай. Газар тариалан, хөдөө аж ахуйг тултал нь хөгжүүлж болохоор. Гэвч бид зүгээр л газар доорхи баялгаа хараад л гар хумхин суусаар өдийг хүрсэн. Сүүлийн жилүүдэд эдийн засгаа солонгоруулах талаар ярьж эхэлсэн. Харамсалтай нь одоохондоо нэг их солонгороод, алаглаад байгаа юм алга. Уул уурхайгаас хараат хэвээр, эдийн засаг элгээрээ хэвтсээр л.

Үргэлжлэл нь III нүүрт

АЛБАНЫ ХҮНИЙ ҮГ

Академик боловсролыг эрхэмлэгч АШУҮИС-ийнхан

Н.БАТЗАЯА

Монгол Улсын анагаахын боловсролын салбарт томоохон ажлыг өрнүүлэн, анагаахын боловсролын салбарын зүг чиг болон яваа байгууллага бол Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль билээ. Тэгвэл бид тус сургуулийн үйл ажиллагаа, бодлого чиглэлийн талаар дэд захирлуудтай нь цөөн хором ярилцлаа.

Н.Сүмбэрзул: Бид сургалтын хөтөлбөрөө шинэчилж, дэлхийн анагаах ухааны сургалттай хөл нийлүүлэн алхана

/АШУҮИС-ийн Боловсролын асуудал эрхэлсэн тэргүүн дэд захирал/

-Сүүлийн үед танай сургуульд томоохон бүтээн байгуулалтын ажлууд нэлээд өрнөж буй.

Үргэлжлэл нь VII нүүрт

ДЭЛХИЙ

АНУ-ЫН ШИНЭ ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ГЭР БҮЛТЭЙ ТАНИЛЦ

Б.ДАВААХҮҮ

АНУ-ын Ерөнхийлөгч Доналд Трамп тангаргаа өргөж, албан ёсоор Цагаан ордонд нүүж ирсэн билээ. Тэгвэл энэ удаа шинэхэн Ерөнхийлөгчийн гэр бүлийг уншигчиддаа танилцуулж байна.

АНУ-ын 45 дахь Ерөнхийлөгч 70 настай Доналд Трамп гурван удаа гэрлэсэн нэгэн. Анхны эхнэр Иванагаас нь Ивана, Доналд, Эрик нарын нэг охин, хоёр хүү төрсөн бол удаах эхнэр Марла Маплес Таффани гэх нэг охин төрүүлж өгсөн байдаг. Харин одоогийн эхнэр Мелани нэг хүү төрүүлсэн бөгөөд Баррон эдүгээ 10 настай юм. Д.Трампын хүүхдүүд олны анхаарлын төвд

өссөний зэрэгцээ гурван том хүүхэд нь аль хэдийнэ аз жаргалаа олж, амжилттай явж буй. Харин эдүгээ 23 настай Тиффани Трамп саяхан Пеннсилванийн их сургуулийг төгссөн. Сошиал сүлжээний идэвхитэй хэрэглэгч гэрбээр инстаграмд тун ч алдартай гэнэ. Баррон Трампын хувьд өөрийн цамхагтаа өдрийг өнгөрүүлээд завгүй.

Үргэлжлэл нь VI нүүрт

19 ДЭХ ЖИЛЭЭ

МОНГОЛЫН МЭДЭЭ

Манай сонины I улирлын нэмэлт захиалга үргэлжилж байна

Улиралд **44** дугаар

Захиалгын үнэ **19800**

Монгол шуудан: 70078977
УБ шуудан: 70127027
Скай пост: 70121294
Түгээмэл шуудан: 70115025

ХААН Банк	Авах		Зарах		Хугалгаа хөгжлийн банк	Авах		Зарах	
	АМ.ДОЛЛАР	ЕВРО	ИЕН	ФУНТ		АМ.ДОЛЛАР	ЕВРО	ИЕН	ФУНТ
	2482.00	2634.00	21.61	3028.00	2483.00	2636.00	21.59	3044.00	
	2499.00	2707.00	22.00	40.00	2499.00	2705.00	22.17	40.39	
				3135.00				43.76	
				43.50				360.00	
				365.40				365.40	

ҮЗЭЛ БОДОЛ

ӨНӨӨДРИЙН ТОП ИШЛЭЛ

Монгол Улсын Тавьсаат тамирчин, ОУХМ, үзлэн Б.Тангаамаа

Гэрэл зургийг Г.АРГУУЖИН

Дугаарын 60 мөр

Ашгүй, НӨАТ-ыг зах руу чиглүүлэх нь

Үргэлжлэл. Түрүүч нь I нүүрт

2015 оноос хэд дахин өндөр үзүүлэлт. Энэ бүхэн НӨАТ-ын хууль хэрэгжсэний гавьяа. Ер нь 2017 оны төсөв тасарчихаггүй бүрдсэний нэг чухал хүчин зүйл нь НӨАТ байлаа шүү дээ. Хэрвээ энэ хуулийг гаргаж, албан татвараас зугтаадаг аж ахуйн нэгжүүдийн орлогыг яг таг болгоогүй байсан бол Монгол Улс төсвийн байгууллагуудыг цаалин тавьж чадахгүй дээрээ ч тулж мэдэхээр байсан, аягүй бол. Хэт дөвийлгөх гээд байгаа ч юм биш, нөхцөл байдал тийм л байгаа. Дээрээс нь баримтаа бүртгүүлээд, сугалаанд оролцсоны буянаар хэцнэн айлын амьдрал өөрчлөгдөв. 20 сая төгрөг гэхэд цөөнгүй хүн хожсон. Байр авах гээд урьдчилгаагүй яая гэж байсан гэр бүлд боломж шүү дээ. Бүр 100 саяг хожсон хүн ч байгаа. Цаашлаад супер хонжвор гэдгийг байхгүй болгоод, 4, 20 гээд дунд зэргийн хонжворынхоо тоог нэмэгдүүлэх бодлого барих талаар татварынхан ярьж байна билээ. Энэ бол маш зөв. Нэг хүн 100 саяг ганцаараа хожиж байснаас тухайн сардаа 10 хүн 10 саяг хожчихвол хүртээмжтэй биз дээ. Тэгвэл иргэдийн оролцоо ч бүр нэмэгдэнэ. Энэ санаачилгыг хэрэгжүүлээсэй билээ. Сангийн яам дэмжээд өгөх хэрэгтэй. Нөгөө талаар НӨАТ-ын хуулийг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн ажлыг нэлээд эрчимжүүлэх талаар ажиллах юм гэсэн. Одоо НӨАТ-ын баримт өгөхгүй байгаа газар болонтой тэмцэх шаардлагатай байна. Тэр татварын байцаагч нарынх нь орон тоо хүрдэггүй юм бол иргэдийг уриалж, байнга мэдэлж байх замаар энэ ажлыг эрчимжүүлэе. Тэртэй тэртэй бүх л газар НӨАТ-тай үнээр бицэнд бараагаа зарж байгаа шүү дээ. Тийм биш юм аа гэхэд НӨАТ-гүй үнийн дүнгийн баримтаа өгч л байх ёстой. Иргэд түүнийг нь бүртгүүлээд, ядаж сугалаандаа оролцоно. Цаашлаад татвараас зугтаж боломжийн нь хаах ёстой. Татварынхан эхний ээлжинд захууд руу баримт хэвлэх машиныг оруулах талаар судалж, ажил хэрэг болгох юм гэсэн. Энэ бол маш зөв. “Нарантуул”, “Барс”, “Хархорин”, “Бөмбөгөр”, “Дэнжийн 100”, “100 айл” гээд янз бүрийн бараа бүтээгдэхүүн зардаг бүхий л зах, худалдааны төвд нэвтрүүлэх хэрэгтэй. Тэгээд татвараа авах цаг болсон. Төр буй дор татвар буй гэдэг биз дээ. Төр, хувийн байгууллагууд ажилладаг хэдэн хүн нь орлогын албан татвар төлөдөг байдаг. Гэтэл хувиараа хөдөлмөрлөж байгаа нь огт төлдөггүй. Тэгсэн мөртлөө төрийн хайр халамжийг бусдаас илүү нэхдэг биз дээ. Төрөөс “намайг хайрлаач, халамжлаач” гэж нэхэж л байгаа бол татвараа адилхан төлөх л хэрэгтэй. Цаашлаад зөвхөн зах гэлтгүй хувийн эмнэлгүүд рүү чиглэсэн үйл ажиллагааг ч татварынхан хиймээр байна. Хамгийн өндөр төлбөртэй шинжилгээ хийдэг, хэвтэн эмчлүүлдэг газар бол хувийн эмнэлэг. Гэтэл нэг ч төгрөгийн баримт өгөхгүй байгаа. Тэр хэрээрээ татвараас зугтдаг. Үүнийг ч бас болиулах цаг болсон. Ер нь бол худалдаа хийж байгаа, тэгээд НӨАТ төлөгчөөр бүртгүүлсэн, бүртгүүлээгүй баримт хэвлэдэг болох цаг болсон.

ҮЗЭЛ БОДОЛ

Үргэлжлэл. Түрүүч нь I нүүрт

Хоёр гурван толгой харж, “ходоодоо хонхолзуулаад” байж байна, монголчууд. Уг нь эдийн засгийг солонгоруулах нэг өнгө нь аялал жуулчлал. Монгол бол хамгийн эртний төрт улсын үргэлжлэл, монголчууд дэлхийг эзэлж явсан их хаадын үр сад.

дээ. Бид ердөө л малаа үзүүлдэг л жуулчдыг татаж болж байна. Гэтэл манайхан нэг навсайсан амралтын газар очоод, нооройсон хоёр гуравхан тэмээ харуулдаг. Тэгээд бүр номхон болчихсон нэг морь унуулаад л бол оо. Тэгээд хүсэхээр бүтээн байгуулалтыг хийх хэрэгтэй. Эртний нийслэл Хархорум хотыг тэнд босгоё л доо. Дэлхийн нийслэл байсан нэр нь ядаж брэнд шүү дээ. Өмнөговь аймагт гэхэд үлэг гүрвэлийн цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж болж байна.

ЮУ ҮЗҮҮЛЭХЭЭ Ч МЭДДЭГГҮЙ **БОЛ**

Монголын газар нутаг дээр цагтаа дэлхийн нийслэл хаяа тэлж байсан юм шүү. Дээрээс нь онгон дагшин байгаль, уламжлалт өв соёл, нүүдлийн мал аж ахуй, арвин түүх манайд бий. Аялал жуулчлал хөгжих бүрэн боломжтой гэсэн үг. Харамсалтай нь манай төр засаг ч, томоохон бизнесмэнүүд ч энэ салбар руу хөрөнгө мөнгө хаяхгүй байна. Ядаж л зам харгүй ч байхгүй. АН өнгөрсөн дөрвөн жилд янз бүрээрээ дуудуулж байж хэдэн км зам тавьсан. Түүний буянд одоо арай дээр болоод байгаа. Гэхдээ л сайн сайхан болчихсонгүй. Жилдээ нэг сая жуулчин хүлээж авах мөрөөдөлтэй боловч тэр нь 400 мянгаас нэг их хол давж чадахгүй л байгаа. Ядаж байхад жуулчны виз авчихаад манайд барилга барихаар ирсэн хятадуудын тоо энд бас давхардад явчихдаг. Ингээд л бид сая жуулчин хүлээж авах талаар мөрөөдөхийгээд л, зам харгүй, үйлчилгээ, бие засах газар гээд бүхий л зүйлээ сайжруулах талаар ч бодолгүй л суугаад байдаг. Нөгөө талаар өнгөрсөн жил манай улсад ирсэн нэг жуулчин хоёр долоо хоногт дунджаар 1774 ам.доллар зарцуулсан гэх судалгаа гарсан байна билээ. Зочид буудал, зоогийн газар, худалдан авалт гээд бүх л зардал нийлээд шүү дээ. Яах вэ, багагүй л мөнгө. Одоо бид энэ мөнгөний хэмжээг нэмэх, цаашлаад Монголд ирэх жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх тал дээр анхаарах хэрэгтэй байдаг. Гэтэл манай улсын аялал жуулчлалын бизнес эрхлэгчид, компаниуд маркетинг, менежмент талаасаа муу ажилладаг. Хөтөч нэртэй гадаад хэл жаахан гадарладаг нөхдүүд нэг микро хөлсөлж аваад л жуулчдыг аваад хаашаа хамаагүй давхидаг. Ядаж юу үзүүлэхээ ч мэддэггүй байдал гадны жуулчдыг манайд дахиж ирэхээс, эх орондоо очоод найз нөхөлдөө Монгол руу аялахыг зөвлөхөөс дайжуулж байна. Нэг талаасаа манай улсад яг зорьж очоод үзчихээр дэлхийн гайхамшиг болсон бүтээн байгуулалт, хүний гараар бүтсэн бүтээл байхгүй нь үнэн. Гэхдээ жуулчид байгалийн сайхан, нүүдэлчдийн амьдрал, Монголын ан амьтан, уламжлалыг үзэж харах гэж л ирдэг талаараа ярьсан нь бий.

Цөөнгүй жуулчнаас асуулт асууж, судалгаа хийж үзэхэд ингэж хариулсан нь байдаг. Гэтэл манайхан сайндаа л Хөвсгөл явж нуур үзүүлнэ, эсвэл байгалийн дурсгалт гэсэн газарт очдог. Тэр нь жуулчдад таалагдах нь ч бий, таалагдахгүй ч бас байна. Өнөөх Монголын уламжлал, ёс заншил, ам амьтан, нүүдэлчдийн амьдралыг бараг үзүүлдэггүй гэж байгаа. Саяхан нэг аялал жуулчлалын бизнес эрхэлдэг танил маань сонин болгож ярьсан юм. Хэдэн жуулчин авч явж байгаад санамсаргүйгээр Монголын хамгийн олон тэмээтэй айлд оччихож л дээ. Гэтэл өнөө хэдэн жуулчных нь нүд орой дээрээ гараад, ийм гайхамшигтай юм гэж байдаг аа хэмээн дуу алдсан гэнэ билээ. Гадаадынханд хоёр бөхтэй тэмээ үзнэ гэдэг чинь манайхан Австралид очиж нмж үзсэнтэй л ялгаагүй шүү дээ. Тэгээд 300, 400 тэмээ харвал сүрдэж, гайхаж л таарна. Сүрэг агт хараад монголчууд бид өөрсдөө ч омогшдог биз дээ. Түүнтэй адил гадныхан ч бас гайхаж, биширнэ шүү

хэдэн зуун км явж явж ганц хад, чулуу үзүүлдэг биз дээ. Цаатан үзүүлнэ гээд Хөвсгөл руу явна. Тэнд очоод хашаанд хашчихсан, уяатай хэдэн цаа үзүүлдэг л гүйцээ. Ингээд л нөгөө хэдэн жуулчныхаа мөнгийг ямар ч хамаагүй аргаар “саах” гээд л зүтгээд байна даа. Ийм байхад яаж Монголд жилдээ сая жуулчин ирэх вэ дээ, ёстой лөөлөө л байна. Тэгээд эдийн засгаа солонгоруулах гээд байгаа юм бол яагаад аялал жуулчлал руу хөрөнгө оруулалт хийхгүй байгаа юм бэ. Ядаж байхад томоохон бизнесмэнүүд нь ч хөрөнгө оруулалт хийдэггүй. Улаанбаатар хотод гэхэд Цонжинболдогоос өөр очоод үзчих газар юу байна. Тэрлэж рүү явлаа, сайхан байгаль байгаа ч сайн үйлчилгээ алга. Уг нь санаагаар болдог бол Хархориныг Монголын аялал жуулчлалын төв болгомоор байгаа юм. Дэлхийн онцгой булан бүрт байгаа хүн бүр ирж үзэхийг

Өмнөговь аймгийн Манлай сумын нутаг “Шар цав” гэдэг газар үлэг гүрвэлийн 19 мянган мөр чулуужаад үлдчихсэн байгаа. Тэрхүү үлэг гүрвэлийн мөр, зам, хөлийн дардас нь байгальд бүтээгдсэн хэв маягаараа хатуу элсжилтийн үе давхаргадас дээр хадгалагдсан, 145 сая жилийн настай. Хэлбэр хэмжээний хувьд олон төрөл бөгөөд багаар тооцоход 4-5 өөр үлэг гүрвэлийнх гэдэг нь батлагдсан юм билээ. Ийм олдвор эрт галавын амьтны аймгийн экологи, зан араншин, хөдөлгөөн зэргийг тогтооход чухал баримт болдог. Нэг доор хадгалагдан үлдсэн мөр, тэндээс олдсон үлэг гүрвэлийн яс манайхаас өөр улсаас олдсон тохиолдол бараг байхгүй. Тэгээд ч Төв Азиас зөвхөн манай улсаас л үлэг гүрвэлийн яс олддог. Ийм нөхцөл боломж байхад бид тэнд яаж ийж байгаад, ёстой нөгөө гаднаас зээл тусламж аваад ч хамаагүй Үлэг гүрвэлийн цэцэрлэгт

бүхий л асуудлыг нь шийдээд, тэнд хот байгуулж ч болно. Хамгийн гол саад нь ус байх л даа. Гэхдээ бас ч гэж огт усгүй газар биш шүү дээ. Шийдэж болно. Ингэж л бид аялал жуулчлалыг хөгжүүлээр байгаа юм. Түүнээс биш одоогийн байгаа шигээ хэдэн нооройсон тэмээ үзүүлдэг, номхон морь унуулаад, явж явж ганц хад, нуур харуулдаг байвал сая жуулчнаа мөрөөдсөөр л сууна биз. Ядаж л малчдаа, малаа, тэмээгээ брэнд болгоё л доо энэ чинь. Харин ойрноос нэг гэрэлтэй мэдээ дуулдаад байгаа нь Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Д.Оюунхорол аялал жуулчлалын салбарыг түлхүү анхаарч ажиллахаар бодлого төлөвлөлтөө яриад байгаа. Казино энэ тэрээс авахуулаад аялал жуулчлалын том төвийг байгуулах талаар ч төлөвлөж байгаа юм билээ. Тиймээс ирэх дөрвөн жилд энэ салбарт жаахан нар тусгах болов уу гэж найдаж байна.

MMINFO

ТАЛ НУТГИЙН ЦАХИМ МЭДЭЭЛЭЛ

MMINFO АПП
Тал нутгийн өдөр тутмын мэдээ мэдээлэл таны гарт...

TATAX PLAY STORE | TATAX APP STORE

ОНЦЛОХ ХУУДАС

Эсрэг тэсрэг байр суурь

ТАХАРЫН АЛБА БАЙСАН БОЛ...

Энэ сарын 18-ны өдөр шүүх хуралдааны танхимд шүүгдэгч хоолойгоо зүсч, амиа хорлохыг завдсан хэрэг гарсан билээ. Тодруулбал, Баянзүрх дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхээс шүүхийн шийдвэр сонссон даруйдаа амиа хорлохыг завджээ. Улмаар шүүгдэгчид яаралтай эмнэлгийн тусламж үзүүлж, хоолойд нь 6-7 оёдол тавьж, амийг нь

аварчээ. Хэргийг тодруулбал, шүүгдэгч этгээд нь шүүх хурлын үеэр “Надад амьд явах сонирхол алга. Би тэнгэрт очиж ээжтэйгээ уулзмаар байна” гэж хэлээд хоолойгоо үд мэдэгдэх зүйлээр зүссэн байна. Улмаар харгалзагч шүүгдэгчийн энэ үйлдлийг зогсоож, эмнэлгийн тусламж дууджээ. Шүүгдэгч Б нь хулгай, дээрмийн хэргээр Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 147.2, 145.3-т

зааснаар яллагдаад өршөөлийн хуулийн дагуу суллагдсан нэгэн байжээ. Улмаар дахин хулгайн гэмт хэрэг үйлдэж ял сонсох үедээ ийнхүү хорлохыг завдсан аж. Ямартай ч, дээрх этгээдэд шүүх танхимд танхайрсан гэх үндэслэлээр дахин хэрэг үүсгэж шалгаж эхэлсэн гэв. Шүүгдэгч одоо хорих 461-р ангийн эмч нарын хяналтад байгаа юм байна.

Д.Одхүү: Өмнө нь Тахарын байгууллага энэ үүргийг гүйцэтгэж байхад ийм тохиолдол гарч байгаагүй

/Баянзүрх, Сүхбаатар, Чингэлтэй дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн Тамгын газрын дарга/

Шүүх хуралдааны үед цагдаагийн нэг алба хаагч байсан. Өнөөдрийн байдлаар манай шүүх тун ачаалал ихтэй ажиллаж байгаа учраас харуул хамгаалалтын хувьд цагдаа нар анхаарал хандуулахгүй бол хүн хүч хүрэлцэхгүй тохиолдол их байна. Өмнө нь Тахарын байгууллага энэ үүргийг гүйцэтгэж байхад ийм тохиолдол гарч байгаагүй. Тахарын алба татан буугдсанаар шүүхийн аюулгүй байдал энэ мэтчилэн алдагдаж, цаашид ямар ч ноцтой байдалд хүрч болзошгүй байдалд байна. Мөн шүүгдэгч этгээд хоолойгоо юугаар зүссэнийг цагдаагийн байгууллага тогтоогоогүй байна. Учир нь ямар нэгэн төмөр, ирт зүйл байгаагүй, шүүгдэгч гавгүй байсан. Цагдаагийнхан одоогийн байдлаар хумсаараа судсаа ханасан байж магадгүй гэж байгаа ч оёдол тавиулсан, цус нь олгойдож байсан нь эргэлзээтэй. Шүүх хурлын үеэр шүүх танхимын зарим эд зүйлийг гэмтээсэн. Уг нь шүүгдэгчийг нэгжиг шалгасны дараа шүүх танхимд оруулах ёстой. Тухайн өдөр цагдаагийн ажилтан шалтгалт хийсэн эсэх талаар мэдээлээгүй. Тус шүүхийн хамгаалалтад нийт 12 цагдаа ажилладаг бөгөөд хурлын долоон танхимд дөрвөн цагдаа хамгаалалтад ажилладаг.

...Шүүх хуралдааны үед цагдаагийн нэг алба хаагч байсан. Өнөөдрийн байдлаар манай шүүх тун ачаалал ихтэй ажиллаж байгаа учраас харуул хамгаалалтын хувьд цагдаа нар анхаарал хандуулахгүй бол хүн хүч хүрэлцэхгүй тохиолдол их байна. Өмнө нь Тахарын байгууллага энэ үүргийг гүйцэтгэж байхад ийм тохиолдол гарч байгаагүй...

...Шүүх хурлын танхимд Тахарын алба, Цагдаагийн алба хаагчид чиг үүргийн хувьд ижил шүүх танхимын аюулгүй байдлыг хангаж ажилладаг. Түүнээс биш Тахарын алба байлаа гээд дээрх шиг үйл явдал болохыг урьдчилан таамаглаж хамгаална гэж байхгүй...

Ё.Лхагвасүрэн: Тахарын алба байлаа гээд дээрх шиг үйл явдал болохыг урьдчилан таамаглаж хамгаална гэж байхгүй

/ЦЕГ-ын Хэвлэл мэдээллийн төвийн ажилтан/

Шүүх хурал бол даргалагч шүүгчийн бүрэн удирдлагаар явагддаг. Шүүх хурлын танхимд болж байгаа бүх хөдөлгөөн шүүхийн протоколд бичигдэж явдаг. Өөрөөр хэлбэл, шүүхийн нарийн дэг журам үйлчилдэг. Харин шүүх хуралд оролцож байгаа цагдаагийн алба хаагч нь уг танхимд нийтийн хэв журам зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлийн үүрэг гүйцэтгэдэг. Тухайн шүүгч нь гэмт хэрэгтнийг гавла, шүүгдэгчийн аюулгүй байдлыг ханга гээгүй бол цагдаа шүүгдэгчийг гавлах, харгалзаж биед нь хүрэх гэх мэт үйлдэл хийж болохгүй. Тухайн шүүх хурлын бичлэгнээс үзэхэд шүүгдэгч хоолойгоо зүсэхэд нь цагдаа гарнаас нь татаж болуулж байгаа дүрс байна. Тухайн цагдаа өөрийнхөө хийх үүргийг гүйцэтгэсэн. Үүрэг гүйцэтгэж байгаа цагдаа шүүх хурал эхлэхээс өмнө танхимд орох шүүгдэгчийн биед үзлэг хийх ёстой. Үзлэгээ хийж журмын дагуу ажилласан. Одоогийн байдлаар шүүгдэгч хумсаараа өөрийгөө гэмтээсэн гэсэн дүгнэлт гарсан. Шүүгдэгч Б нь өмнө нь хоёр удаа ял шийтгэгдэж, Өршөөлийн хуулиар суллагадад давтан гэмт хэрэг үйлдээд ял сонсохдоо дээрх үйлдлийг хийсэн. Шүүхийн танхимд амиа хорлохыг завдсан шүүгдэгч Б-д Эрүүгийн хуулийн 181 дүгээр зүйл буюу шүүх танхимд танхайрсан гэх үндэслэлээр дахин хэрэг үүсгэж Баянзүрх дүүргийн цагдаагийн хоёрдугаар хэлтэст шалгаж байна. Шүүх хурлын танхимд Тахарын алба, Цагдаагийн алба хаагчид чиг үүргийн хувьд ижил шүүх танхимын аюулгүй байдлыг хангаж ажилладаг. Түүнээс биш Тахарын алба байлаа гээд дээрх шиг үйл явдал болохыг урьдчилан таамаглаж хамгаална гэж байхгүй.

Сэтгүүлчийн дүгнэлт

ТАХАРЫН АЛБААР ХҮРТЭЛ УЛСТӨРЖИХ ХЭРЭГ БАЙСАН УУ

Н.ПУНЦАГБОЛД

Тахарын алба гэдэг гэрч, хохирогчийг хамгаалах бүхэл бүтэн том бодлого байлаа. Гэтэл 2014 оны сүүлчээс эхлээд тахарын албыг татан буулгах асуудлыг ярьж эхэлсэн. Өөрөө санаачилсан юм болохоор УИХ-ын гишүүн асан Х.Тэмүүжин жаал хамгаалсан байх. 2014 оны арванхоёрдугаар сарын 4-нд хуралдсан Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны хуралдааны үеэр гэрбээр “Та нар судалгааны ажлаа сайн хийсэнгүй дээ. Цагдаагийн байгууллага чинь одоо хэвийн үйл ажиллагаагаа явуулахад 1250 орон тоо дутуу явж байгаа. Үүнийг өмнөх Засгийн газрын Ц.Нямдорж сайд ч хэлж байсан. Гэтэл ийм хүрэлцээгүй байгууллага дээр Тахарын албаны гэрч, хохирогчийг хамгаалах чиг үүргийг нэмж байгаа үед дийлэхгүй. Гэрч хохирогчийг, шүүх үйл ажиллагааны хэвийн үйл ажиллагааг хангах чиг үүргийг байхгүй болгож болохгүй” хэмээн бүр ёр юм шиг хэлж байж. Тэр дундаа “Шүүх ажиллагааны хэвийн үйл ажиллагааг хангах чиг үүргийг байхгүй болгох нь” гэж ярьж байсан байгаа юм. Гэтэл 2016 оны долдугаар сарын 21-ний өдөр Тахарын албыг татан буулгах шийдвэрийг шинэ Ерөнхий сайд ажлаа авсан даруйдаа л гаргачихсан. Хэрэггүй алба, төсвийн мөнгийг дэмий үрж байна гэх маягийн шалтгаанаар татан буулгасан.

Мэдээж нарийн ярьвал янз бүрийн албан шалтгаан тоочсон л доо. Гэтэл Тахарын алба яг хэрэггүй байсан уу. Дахиад сануулъя. Тахарын албаны газрын үндсэн чиг үүрэг нь шүүн таслах ажиллагааны хэвийн нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэгдэнэ. Энэ зорилтын хүрээнд шүүхийн аюулгүй байдлыг хангах, шүүх хуралдааны журам сахнуулах, шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүн, шүүх хуралдаанд оролцогчдын аюулгүй байдлыг хангах, яллагдагчийг хуяглан хүргэх, хуяглан харгалзах, шүүхийн дуудсанаар ирэхгүй байгаа яллагдагч, гэрч, хохирогч, хэргийн оролцогчийг албадан ирүүлэх, гэрч, хохирогчийг хамгаалах, оргон зайлсан яллагдагч, ялтныг эрэн сурвалжлах, ялтан шилжүүлэх болон хуульд заасан бусад чиг үүргийг гүйцэтгэдэг байсан юм. Хамгийн хэрэгтэй алба. Гэтэл яг үнэндээ МАН улстөржөөд, АН-ын үед хийсэн ажлуудыг дарах, харлуулах, өөрчлөх их аяныхаа хүрээнд дайгаад л арилгачихсан алба. Үүнээс нь болоод шүүх хурлын үеэр хэрэгтэн амиа хорлохыг завдлаа. Ингэж дүгнэж болохоор л байна. Яах вэ, цагдаагийн байгууллагынхан бол Тахарын алба байсан бол ингэхгүй байсан гэж ярихгүй. Тэгэх ч боломжгүй. Гэхдээ энэ хэрэг яах аргагүй “Тахарын алба байсан бол...” гэдэг өнцгийг гаргаад ирж байна.

Энэ удаад яах вэ, хэрэгтэн өөрийнхөө амийг хорлох гэж завдлаа. Эсрэгээрээ шүүгчийн амь насанд халдах оролдлого хийсэн бол яах вэ. Өөрийнхөө хоолойг зүсч дөнгөж байгаа /Хумсаараа ч байна уу, хутга, шөвөг, төмөр ч байна уу/ хүн бусдынхыг ч зүсчихэж чадна. Хэрвээ тэгсэн бол “Бид шалгасан. Манай албан хаагч ном журмын дагуу ажилласан” гэж хэлээд өнгөрөх асуудал биш л болно. “Тахарын албан байсан бол” гэдэг яриа бүр ч хурцаар яригдаж, асуудал болох байлаа. Харин хэрэгтэн өөрийнхөө амийг хорлох гэсэн болохоор нэг их асуудал болж, дээшээ дөвэрсэнгүй. Түүнээс биш Тахарын алба яг үнэндээ үгүйлэгдлээ. Хэрэгтэй л байж. Гэвч улстөржилт гэдэг Монголд хэрээс хэтэрчихсэн юм болохоор нэг намын хийсэн ажлыг нөгөөх нь гарч ирч баллуурдсаар л дуусах нь. Зөв ч бай, буруу ч бай. Арай л тэр намын үед барьсан барилга гээд нураах нь холгүй л байх юм. Уг нь зөвийг нь үлдээгээд, хэрэгжүүлээд, залгамжлаад явдаг бол сайнсан. Төрийн бодлого бүхэн өөр намынх л бол буруу байна гэж байхгүй шүү дээ, уг нь.

ДЭЛХИЙ

Төгсгөл.
Түрүүч нь I нүүрт

ДОНАЛД ЖР ТРАМП
/39 НАСТАЙ/

Доналд Жр Трамп эдүгээ таван хүүхдийн эцэг. Ерөнхийлөгч эцэг нь түүнийг 12 настай байхад ээжээс нь салж байжээ. Дүү нараасаа ялгаатай нь гэр бүл салалтын хор уршгийг мэдрэх хангалттай насан дээрээ байсан гэдэг. Доналд Жр Трамп өвөөтэйгөө тун ч дотно өсчээ. Гэхдээ түүний өвөө Милос Зелнисек 1990 онд таалал төгссөн бөгөөд үүнээс төд удалгүй буюу хоёр жилийн дараа эцэг, эх нь тус тусын зам мөрөө хөөхөөр болж байв. Тэр өвөөгийнхөө хамт Прага хотоос холгүй зун бүр хоёр долоо хоногийг ан хийх, загасчилхад зориулдаг байжээ. Тэр угтаараа Доналд Жр Трамп чех хэлээр чөлөөтэй ярьдаг. Өвөөтэйгөө хэр их дотно байсны илрэл нь болгож, тэрбээр хүүгээ өвөөгийнхөө нэрээр Тристан Милос гэж нэрлэжээ. Тэрбээр

АНУ-ЫН ШИНЭ ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ГЭР БҮЛТЭЙ ТАНИЛЦ

...Иванка Трамп бол гэр бүлийнхэн дундаа хамгийн амжилттай яваа нь. Тэр Эрик, Доналд нарын хамт Трамп зочид буудлыг байгуулсан бөгөөд үүнийг хажуугаар Nordstrom, Bloomingdale's, Zappos зэрэг хувцас, гутал, гоёл чимэглэл, үнэт эдлэлийн брэндийг гаргаад амжсан сүйхээтэй бүсгүй...

байгууллагаас хэрэгжүүлэх төсөл хөтөлбөрт манлайлах үүрэгтэй оролцдог ажээ. Доналд Жр Трамп эцгийнхээ нэгэн адил эхнэртэйгээ загварын шоуны үеэр танилцаж байжээ. Түүний эхнэр нь загвар өмсөгч Ванесса бөгөөд хосууд долоон жил ханилахдаа таван хүүхэдтэй болсон байна.

ИВАНКА ТРАМП
/35 НАСТАЙ/

Иванка Трамп бол гэр бүлийнхэн дундаа хамгийн амжилттай яваа нь. Тэр Эрик, Доналд нарын хамт Трамп зочид буудлыг байгуулсан бөгөөд үүнийг хажуугаар Nordstrom, Bloomingdale's, Zappos зэрэг хувцас, гутал, гоёл чимэглэл, үнэт эдлэлийн брэндийг гаргаад амжсан сүйхээтэй бүсгүй. Түүнчлэн, нэгэн үе загварын тайзыг чимж явсан бөгөөд сэтгүүлийн ковер болж байжээ. Эдүгээ Трамп байгууллагын дэд Ерөнхийлөгч. Энэ албан тушаалд тэрбээр шууд л очиж байсангүй. Коллежоо төгссөнийхөө дараа үл хөдлөх хөрөнгийн хөгжүүлэгч Брюс Ратнертэй нэг жил хамт ажиллан туршлагажиж байжээ. Ийнхүү гэрээ хэлэлцээр, загварын чиглэлээр мэргэшсэн Иванка Трамп эцгийнхээ компанид 2005 онд орж байв. Гэхдээ энэ сарын эхээр тэрбээр Трамп байгууллагаас гарч, Вашингтон ДС хот руу нүүх бэлтгэлээ базааж эхэлсэн билээ.

Учир нь түүний нөхрийг Доналд Трамп Цагаан ордон дахь өөрийн зөвлөхөөрөө томилсон юм. Үзэсгэлэнт Иванкагийн нөхөр нь ч бизнесийн салбарт нэлээд амжилт олсон гэр бүлээс гаралтайн дээр үл хөдлөх хөрөнгийн хөрөнгө оруулагч, хөгжүүлэгч. Тэрбээр хадам эцгийнхээ хамгийн итгэлт зөвлөх гэдэг. Иванка Трамп Жаред Кушнер нар 2009 онд гэр бүл болсон бөгөөд эдүгээ гурван ч хүүхдийн эцэг, эх болжээ.

ЭРИК ТРАМП

Эрик Трамп эдүгээ 33 настай. Түүний хувьд бусдыгаа бодвол олон нийтийн хараанд өртөх тун дургүй нэгэн байжээ. Тэрбээр нэг удаа Нью Йорк Таймс сэтгүүлд Доналд Жр түүний багш, Иванка яг л хоёр дахь ээж шиг нь байдаг байсан тухай дурссан байдаг. Эрикийн хувьд сургуулиа төгссөний дараа аавынхаа компанид орсон бөгөөд эдүгээ мөн л дэд Ерөнхийлөгчийн албан тушаалтай. Тэр мөн гэрлэсэн. 2012 онд тэрбээр таван жил үерхсэн найз бүсгүй Лара Юнаскатай "Север Спрингс"-г сүй тавьж байв. Ингэхдээ сүйт бүсгүйдээ Иванка Трампын үнэт эдлэлийн цуглуулгаас хамгийн тансаг бөгжийг сонгон бэлэглэж байсан гэдэг. Юнаска Тв продюссер байв. Тэдний хурим Флоридад Трамп Мар-а-Лагод болж, 400 гаруй зочин хүрэлцэн ирж байжээ.

Хуримынх нь үеэр Эрикийн хүргэн ах Жаред шинэхэн бэрдээ "Энд чи зөвхөн гэр бүлээ олж буй юм биш. Чи твиттерт зургаан сая дагачтай болох гэж байна" гэж хэлж байсан гэнэ. Түүнчлэн, Эрик Трамп дарсны үйлдвэр, Виржиниа мужид маш том усан үзмийн цэцэрлэгийн талбай, бас өөрийн Эрик Трамп санг эзэмшдэг.

ТИФФАНИ ТРАМП

Доналд Трампын хоёр дахь эхнэр Марла Мадлесаас төрсөн Тиффани Трамп эдүгээ 23 настай. Тэрбээр саяхан Пеннсилванийн их сургуулийг төгссөн. Эцэг нэгтэй эх ондоо ах эгчээсээ ялгаатай нь Тиффани эцгийнхээ оффист тоглож өсөөгүй юм. Харин Лос-Анжелесын зах

хэсэгт ээжийнхээ хамт өсчээ. Түүний хувьд инстаграмм хуудасны идэвхтэй хэрэглэгч гэнэ. Загвар өмсөгч, дуучны чиглэлээр өөрийгөө сорьж эхэлсэн бүсгүй 2011 онд анхны дуугаа гаргасан нь "Like a bird" юм байна. Тэр энэ зун "Warby Parker"-г дадлага хийсэн бөгөөд хуулийн чиглэлээр элсэлтийн шалгалт өгөхөөр бэлтгэж буй аж. Тэр мөн аялах дуртай нэгэн.

БАРРОН ТРАМП

Доналд Трампын одоогийн эхнэр, загвар өмсөгч асан Мелани нэг хүү төрүүлсэн нь Баррон Трамп. Хүү 10 настай. АНУ-ын шинэ Ерөнхийлөгч нэг удаа "Баррон үнэхээр гайхалтай хүү. Маш их хөдөлмөрдөг" гэж дурссан

удаатай. Барроны хувьд ямарваа зүйлсийг бүтээн байгуулах сонирхолтой бөгөөд хийхийг хүссэн зүйлийнхээ ард нь гарах хүртлээ хэзээ ч шантардаггүй гэнэ. Түүнийг заримдаа бага Доналд гэж дууддаг аж. Залуу ов залгамжлагч сул чөлөөт хувцас гэхээсээ илүүтэй костюм өмсөхийг илүүд үздэг. Бас Трамп таур пентхаусын шалны инттерьерыг өөрөө гаргажээ. Мөн бэйсбол, теннис тоглох дуртай гэнэ. Эцэг, эх нь түүнийг байнга олны өмнө зүй зохистой байдлаар ил гаргахыг хүсдэг. АНУ-ын Ерөнхийлөгчийн сонгуулийн орой эцэг нь ялалтаа зарлах мөчид ч Баррон хамт байсан юм. Гэхдээ нойроо дийлж ядан эвшээлгэж, нүдээ нухалж байсан нь бичлэгт үлдсэн удаатай.

Пеннсилванийн нэр хүндтэй "Hill" сургуулийг төгссөнийхөө дараа эцгийнхээ замналар явах болжээ. Мөн Пеннсилванийн "Вартон" сургуулийг санхүү, үл хөдлөх хөрөнгийн чиглэлээр бакалаврын зэрэгтэй төгссөн. 2001 онд коллеж төгссөнийхөө дараа Доналд эцэгтэйгээ хамтран ажиллах болжээ. Эдүгээ тэрбээр Трамп байгууллагын Худалдаа, хөгжүүлэлт харилцаан дэд Ерөнхийлөгчөөр ажилладаг. Тэр Энэтхэг, Шотланд, Лас Вегас, Чикагоод Трамп

Сэнүри нам нэрээ шинэчлэхээр болжээ

БНСУ-ын эрх баригч Сэнүри нам нэрээ өөрчлөх болсноо өчигдөр зарлажээ. Тус улсын Ерөнхийлөгч Пак Гын Хегийн найз Чой Сун Шил гэгч төрийн тэргүүнтэй дотно байдлаа ашиглан өөрийн байгуулсан сандаа томоохон корпорацуудаас ихээхэн хэмжээний мөнгийг хандив нэрийдлээр төвлөрүүлж байсан нь өнгөрөгч онд ил болсон. Улмаар Ерөнхийлөгч Пак ч найзаа улс төрийн үйл хэрэгтээ оролцуулан хэлэх үгээ хүртэл засуулж байсныг нь нотлох баримт хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр олон нийтэд цацагдсаны дараа сөрөг хүчнийхэн болон Соёлийн иргэд долоо хоног бүрийн

амралтын өдрүүдэд эсэргүүцлийн жагсаал зохион байгуулах болсон. Үүний эцэст парламентын гишүүд Ерөнхийлөгчид итгэл үзүүлэх эсэх асуудлаар санал хурааж, ихэнх нь эсрэг харилт өгсөн байдаг. Харин эдүгээ Үндсэн хуулийн шүүх асуудлыг 180 хоногийн дотор шийдвэрлэх бөгөөд энэ хугацаанд өнөөгийн Ерөнхий сайд Ерөнхийлөгчийн үүргийг түр орлон гүйцэтгэж байгаа юм.

Энэхүү дуулиан шуугианы улмаас эрх баригч Сэнүри намын рейтинг огцом унаж, зарим гишүүд нь намаа орхиход хүрсэн. Тэгвэл энэ бүхний эцэст Сэнүри нам нэрээ өөрчлөх шийдвэр гаргажээ. Тус намын Онцгой байдлын комиссын дарга Ин Мюн Жин "Өнөөдрөөс намын шинэ нэрний асуудлыг хэлэлцэж эхэлнэ. Аль болох хурдан хугацаанд нэрээ өөрчлөхөөртөлөвлөсөн" гэж сэтгүүлд мэдээлжээ. Сэнүри намын нэр нь "Шинэ ертөнц" гэсэн утгатай аж. Тус нам 1997 онд Ханнара гэх нэртэй байсан бол 2012 оны парламентын сонгуулийн өмнө намдаа шинэчлэлт хийж, сонгогчдоос дэмжлэг авах зорилгоор Сэнүри хэмээн нэрээ өөрчилж байжээ.

Популизмаас Гитлер төрдөг гэдгийг анхааруулав

Ромын пап Францис популизмаас нацист Германы дарангуйлагч Адолф Гитлер шиг удирдагч төрдөг хэмээн анхааруулжээ. АНУ-ын 45 дахь Ерөнхийлөгч Доналд Трамп тангаргаа өргөсний маргааш нь Испанийн "El Pais" гэх сонинд ярилцлага өгөх үедээ Францис шинэ Ерөнхийлөгчийн хил дээр хана босгох, өргөст тор татах

гэх мэтчилэн цагаачлалын эсрэг бодлогыг шүүмжилсэн байна. Ингэхдээ тэрбээр Европ дахь популизмын жишээ болгож, 1933 оны Германыг нөхдөл байдлаас дурьджээ. "Герман удирдагч хүссэн. Германы онцлогийг эргүүлэн авчрах тийм удирдагчийг. Гэтэл тэнд "Би үүнийг чадна" гэж хэлэх Адолф Гитлер гарч ирсэн. Гитлер

удирдагчийн албан тушаалыг булааж аваагүй. Түүнийг германчууд өөрсдөө сонгосон. Гэсэн ч эцэстээ германчууд сүйрэлд хүрсэн" хэмээн пап ярьжээ. Нөгөөтэйгүүр, Францис Доналд Трампыг дүгнэхэд хэтэрхий эрт байгааг онцолж, "Тэр юу хийхийг нь харцгаая. Дараа нь хэн болохыг нь дүгнэе" гэсэн байна.

ЭМГЭНЭЛ

хөгшил хариуцаж байжээ.

1952-1964 онд Прокурорын байгууллагад мөрдөн байцаагч, хэлтсийн прокурор, аймгийн прокурор, хотын прокурорын туслахаар ажиллаж байгаад 1964-1990 онд Цагдан сэргийлэхийн мөрдөн байцаах газарт хэлтсийн дарга, НАХА-ны Цэргийн дээд сургуульд багш, эчнээ оройн салбарын захирлаар ажиллаж байгаад 1990 онд насны тэтгэвэрт гарсан.

1959 онд Хууль цаазын дунд сургууль, 1969 онд ЗХУ-ын Дотоод яамны дээд сургууль төгсөж, хуульч мэргэжил эзэмшсэн бөгөөд 1961 онд Харьков хотод Прокурорын ажилтны 6 сарын курс, 1980 онд Ленинград хотод мөрдөн байцаах ажилтны мэргэжил дээшлүүлэх курст тус тус суралцаж мэргэжил дээшлүүлсэн.

Аавын минь хөдөлмөр зүтгэлийг үнэлэн Цэргийн гавьяаны улаан тугийн одон, Алтан гадас одон, Байлдааны медаль, Хөдөлмөрийн хүндэт медаль болон Ойн медалиудаар шагнагдсан. Мөн уугуул нутаг Сагил сумынхаа хүндэт иргэн, МАХН-ын ахмад зүтгэлтэн тэмдэг, Цагдаагийн алдар тэмдэг, Онц хилчин тэмдгээр хоёр удаа, системийн дээд байгууллагаас жуух бичиг, баярын бичигээр удаа дараа шагнагдаж байсан.

1951 онд МАХН-д гишүүнээр элссэн, намын үүрийн орон тооны бус нарийн бичгийн дарга, намын комиссын гишүүн, ардын хянан шалгах группийн дарга, Улсын дээд шүүхийн цэргийн колледжд ардын төлөөлөгчөөр сонгогдож байсан зэргээр нам, олон нийтийн байгууллагын сонгуульд ажил хийж явсан билээ.

Аавын минь инээмсэглэл тодруулсан тэр л дүр төрх, ажилсаг хөдөлмөрч, цэвэрч нямбай, хамт олондоо эелдэг, тусч чанарыг гэр бүл, үр хүүхэд, ах дүү, төрөл төрөгсөд, найз нөхөд, ажлын хамт олон нь үеийн үед дурсан санаж явах болно.

Ум сайн амгалан болтугай.

STRESS

Огдын ЦАТ

Милла Йовович:

Маш богино хугацаанд гурав шаардлагатай болсон

Б.ДАВААХҮҮ

Үхдэл хийгээд хүн төрөлхтөний хоорондын ширүүн тэмцэлийн тухай өгүүлэх "Газар доорх ертөнц" киноны анхны цуврал 2003 онд дэлхийн кино театруудын дэлгэцнээ нээлтээ хийж

байв. Тэгвэл түүнээс хойш 14 жилийн дараа тус цувралын сүүлчийн анги үзэгчдэд хүрсэн нь "Газар доорх ертөнц-5" байсан юм. Кино энэ сарын 7-нд Америкийн кино театруудад нээлтээ хийсэн бөгөөд гол дүрд нь Милла Йовович тоглосон

бол найруулагчаар нь түүний ноёр Пол Андерсон ажиллажээ. Мөн тэднийг гол охин нь ч тус кинонд дүр бүтээгээд алжсан байна. Ингээд жүжигчин бүсгүйн уран бүтээлийнхээ талаар дэлгэсэн сонирхолтой ярилцагыг орчуулан хүргэж байна.

-Анхны цуврал гарснаас хойш 14 жилийн дараа сүүлчийн анги нь гарсан. Цуврал ингээд дуусч байна шүү дээ. Таны сэтгэгдэл ер нь ямар байна вэ?

-Ний нуугүй хэлэхэд гунигтай байна. Надтай хамтарч ажиллах хөгжилтэй байдаг гэж хэлдэг атлаа ингээд цувралаа дуусгачихаж байгаад нь нөхөртөө жаахан гомдох шиг. /инээв/

-Алис гэх бүсгүйн дүрийг бүтээснэртаны амьдралд гарсан өөрчлөлт?

-Алисын дүрд тоглосноос хойш би үнэндээ маш олон зүйлийг сурч авсан. Тухайлбал, жүжиглэнэ гэдэг өөрийн болон дүрийнхээ өвөрмөц зан араншинг хамтад нь харуулахын нэр юм байна гэдгийг ойлгосон. Гэхдээ тоглох гэж буй дүрийнхээ онцлог зан чанараас өөртэйгөө нийтлэг талыг нь олж харах хамгийн чухал юм билээ. Тэр утгаар Алисын дүрд тоглосноос хойш дүрийнхээ зан чанарыг гүнзгий таньж мэдэхийг илүүд үзэх болсон.

-Зураг авалт эхлэхийн өмнө

шинэ хүнээ өлгийдөж авсан гэсэн. Үүнийг дагаад зураг авалтын хуваарьт ч өөрчлөлт орсон гэж сонссон юм байна?

-Төрсний дараа биеийн галбирт нэлээд өөрчлөлт орсон. Ер нь хоёр охиноо төрүүлэх үед аль алин дээр нь жин их нэмсэн. Гэхдээ энэ удаагийн цувралын зураг авалт эхлэхээс өмнөхөн нярайлсан учраас маш богино хугацаанд гурав шаардлагатай болсон.

Тэгээд төрмөгчөө л эрчимтэй гурав дасгал хийж, хоолны дэглэм барьж эхэлсэн. Хамгийн хэцүү нь зураг авалтын эхний гурван долоо хоног байлаа. Усан санд өдөрт бараг 10 цагаар үхдэлүүдтэй тулалдах үзэгдлийг авч байсан юм. Эмэгтэй хүний хувьд адал явдалт киноны гол дүрийг бүтээхээс өөр дэглэм барих том шалтгаан бараг байхгүй байх.

-Кинонд том охин тань тоглосон байх аа. Энэ санааг хэн гаргасан бэ?

-Нөхөр маань гаргасан юм. Зураг эхлэхийн яг өмнөхөн л охиноо тоглуулах шийдвэр гаргасан. "Улаан хатан" өөрөө компьютерын систем учраас харагдах байдал нь арай өөр жүжигчин хэрэгтэй

болсон. Бас британи англи хэл, америк англи хэлийг хооронд нь ялгах чадвартай байх шаардлагатай учраас ийм чадвартай хүүхдийг хайсан юм. Азаар Эвер миний авьяасыг өвлөсөн. Түүнийг нь ч аав нь мэддэг учраас энэ дүрд тоглуулахаар сонгосон байх. Охинд маань ч кинонд тоглох таалагдаж байсан шүү. Зураг авалт дууссаны дараа "Ээж ээ, би өөрийн хүсч байсан зүйлээ олчихлоо" гэж хэлж билээ. Үнэхээр урлагт хөл тавих хүсэл эрмэлзлэлээ цаашид хаяхгүй бол охин минь гайхалтай жүжигчин болж чадна гэдэгт би итгэлтэй байгаа.

-"Газар доорх ертөнц"-ийн сүүлчийн цувралд гэр бүлээрээ хамтран ажилласан болохоор таны хувьд нэлээд онцгой кино болсон байх нь?

-Миний хувьд дуртай ажлаа хийхээс гадна хайртай хань, охинтойгоо хамтран ажилласан учраас гэр бүлийн минь хамтын бүтээл болж чадсан. Үүнээс өөр аз жаргал гэж хаана байх билээ. Зарим хүмүүс "Гэр бүлээрээ хамтран ажиллах хэцүү биш үү" гэж асууж байсан. Үүндээ огт хэцүү байсангүй.

Улаанбаатарт:

Маргааш
Өдөр -9
Шөнө -19
Нөгөөдөр
Өдөр -13
Шөнө -23

Өдрийн зурхай
ӨВЛИЙН ДУНД ИЛҮҮ ЦАГААН ХУЛГАНА САР ТАВАН ШАР МЭНГЭТЭЙ ЦАГААГЧИН ГАХАЙ ӨДӨР

Наран ургах шингэх: 08.29-17.40
Үс засуулбал: Өлзийтэй сайн

Тухайн өдөр могой, морь, гахай, хулгана жилтнээ аливаа үйлийг хийхэд эерэг сайн ба бич, тахиа жилтнээ сөрөг луу нөлөөтэй тул элдэв үйлд хяналгай хандаж, биеэ энхрийлүүштэй. Сүл, сувагаа барих, хүүрийн газар эргэх, чуулан үйлэхэд сайн. Нүд татваас эцэг эхэд аюул болох, баруун чиг хангинавал хэнэртэй урцах, зүүн нь бол идэв ундаа олдох, нохой ушвал гэнэт зочид ирэх болой. Энэ өдөр өндөр язгуурт хүний хэл ал болох, тэнэй загатнавал их хүн ирэх, бие татвал хэрүүл тэлцэл болох, хөл татвал сайн болой. Өдрийн сайн цаг нь үхэр, луу, морь, хонь, нохой, гахай болой.

Бидэнд тохиолдсон
КҮНДХЭН ХӨГТЭИ ЯВДЛУУД

Хэзээч Мартахгүй
Өнөөдөр мөсөн дээр хальтраад уначихав. "Ёоо арай ч дээ" гэж бодоод сууж байтал нэг залуу ирээд түшээд босголоо. Би ч "Ямар сайхан сэтгэлтэй залуу вэ" гэж бодоод байрлаж, талархсанаа хэлээд цааш явж байгаад халаасаа үзтэл утас алга. Нөгөөх чинь авчихсан байдаг юм даа. Ёстой л хүндхэн явдал боллоо доо.

ДУУЛГАХ СОНИН

Кисэносато: Энэ зөвхөн эхлэл нь

Сүмогийн холбоо энэ сарын 25-ны түр зөвлөлийн хуралдаанаар Кисэносатод их аварга цол хүртээх гэнэ. Мэргэжлийн сүмогийн 72 дахь их аварга 19 жилийн дараа Японоос төрж буй нь энэ. Барилдааны дараа сэтгүүлчид түүнээс сэтгэгдлийг нь сонсох үед Кисэносато баярын нулимсаа барьж дийлээгүй урсгаж, үүнийгээ "Анх удаа болохоор сэтгэл хөдлөлд" хэмээн ичингүйрэн хариулсан байна. Түүнчлэн, "Хэлэх үг ч олдохгүй байна. Барилдаан хэцүү байсан, гэсэн ч тэсч чадлаа" гэжээ. Түүний барилдааныг үзэгчдийн суудлаас гэр бүлийнхэн нь үзэж байжээ. Харин тэрбээр "Би ганцаараа яагаад ч нийм амжилтад хүрч чадахгүй байсан. Та бүхний дэмжлэг байсан шүү. Дутагдал, сул тал одоо ч надад бий. Цааш цаашдаа илүү хүчтэй барилдааныг үзүүлэх болно. Энэ зөвхөн эхлэл нь" хэмээн нийт дэмжигчиддээ амлажээ.

Японы мэргэжлийн сүмо бөхийн энэ оны эхний хацц башёд озэки Кисэносато 14 даваа, нэг унаатай түрүүлж, Эзэн хааны помьг анх удаагаа хүртлээ. Тэрбээр Макүүчи буюу дээд зиндаанд 13 жил барилдахдаа ганцхан удаа л башёг өнжиж, ямагт Их аваргууд болон озэкицолтнуудад хамгийн халгаатай сүмоч байж ирсэн гэдгээрээ байнга сүмо сонирхогчдын анхаарлын

төвд орж байдаг бөх билээ. Кисэносато 31 башё Оээки цолтой барилдсан амжилтаараа хамгийн урт хугацааны дараа түрүү бөх болж байгаа бөгөөд 15 дахь өдрийн барилдаанд 69 дэх Их аварга Хакухо М.Даваажаргалыг итгэл төгс давж анхны түрүүгээ авлаа. Ингэснээр 1998 онд Ваканоханагаас хойш бүхэн бүтэн 19 жилийн дараа анх удаа Япон бөх ёкозүна цол хүртэх нь нэгэнт тодорхой болов.

"ДОЗ"-ЫНХОН ЭМЭЭ, ОХИН ХОЁРЫГ ГЭРТЭЙ БОЛГОЖЭЭ

"ДОЗ" энтертайнментын захирал Ш.Доржсүрэн, гэргий А.Мөнгөнзулынхаа хамт нэгэн иргэнд хандив өгчээ. Тодруулбал, тэд нэгэн эмээд дулаан, тохилог гэр бэлэглэсэн байна. Бусаддаа үлгэр дуурайлал болж, сайн үйлс бүтээж яваа гэдгийг санаачилгыг өвөрмөц нэвчлэлтэй н.Алтансүх, н.Батхшиг нар дэмжиж, элэг нэгтнүүдээ уриалснаар олны хандив тусламжаар эмээ, охин хоёрыг гэртэй болгосон аж. Харин энэ тухайгаа жүжигчин А.Мөнгөнзул "Хамгийн хүйтэн өдөр хамгийн халуун сэтгэл гаргаж жинхэнэ хүндийг үүрсэн залуусдаа маш их баярлалаа. Найз Алтансүх, түүний гэргий Батхшиг нартаа монголчуудынхаа өмнөөс баярласнаа илэрхийлэе" хэмээн (ФБИС) үг хуудсаараа дамжуулан талархал илэрхийлжээ.

ТЭНГИС КИНО ТЕАТР
1-Р САРЫН 24-26-НЫ ҮЗВЭРИЙН ХУВААРЬ

 11:15 13:20 15:40 20:20 22:30	 10:30 12:35 16:50 19:00 21:10 23:15	 10:50 12:40 14:35 16:40 18:45 20:50 22:30vip 23:00	 10:35 14:50 17:00	 12:10vip 16:10vip 17:50 20:00 22:10
 12:50 14:50 19:10 23:15	 18:15vip	 14:20vip 20:30vip	 11:00 15:30 21:10	 13:10 17:50